

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2826/2022
26.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Бранислава Босиљковића, председника већа, Бранке Дражић, Драгане Бољевић, Радославе Мађаров и Весне Станковић, чланова већа, у парници тужиле АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Алексић адвокат из ..., против туженог Акционарског друштва за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ из Београда, ради исплате, одлучујући о ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4017/2021 од 16.12.2021. године, на седници одржаној 26.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиле изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 4017/21 од 16.12.2021. године.

ДЕЛИМИЧНО СЕ УСВАЈА ревизија тужиле и **ПРЕИНАЧУЈУ СЕ** пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 4017/21 од 16.12.2021. године и пресуда Првог основног суда у Београду П1 1586/20 од 16.07.2021. године у ставовима шестом, седмом и осмом изреке, тако што се **ОБАВЕЗУЈЕ** тужени Акционарско друштво за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ из Београда да, за период од октобра 2017. закључно са фебруаром 2018. године, накнади тужилу АА из ... трошкове: за исхрану у току рада од 11.505,14 динара за октобар 2017. године, 11.187,03 динара за новембар 2017. године, 12.460,12 динара за децембар 2017. године, 14.767,39 динара за јануар 2018. године и 4.379,20 динара за фебруар 2018. године и за регрес за коришћење годишњег одмора од 4.017,67 динара за октобар 2017. године, 3.906,58 динара за новембар 2017. године, 3.964,58 динара за децембар 2017. године, 4.528,67 динара за јануар 2018. године и 4.170,67 динара за фебруар 2018. године, све са законском затезном каматом од петнаестог дана наредног месеца за претходни месец до исплате, у року од осам дана од дана достављања преписа пресуде.

У преосталом делу се ревизија тужиле **ОДБИЈА** као неоснована.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да накнади тужилу трошкове целог поступка од 121.945,00 динара, у року од осам дана од дана достављања преписа пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 1586/20 од 16.07.2021. године, одбијен је приговор стварне ненадлежности тог суда (став први изреке) и предлог туженог за прекид поступка (став други изреке) и дозвољено објективно преиначење тужбе, извршено поднеском тужиле од 29.06.2021. године (став трећи изреке). Одбијен

је тужбени захтев тужиље да јој тужена за период од октобра 2017. закључно са априлом 2018. године накнади трошкове за исхрану у току рада од 43.112,83 динара укупно (став четврти изреке), односно од 75.694,71 динара укупно (став шести изреке) и за регрес за коришћење годишњег одмора од 19.517,31 динара укупно (став пети изреке), односно 26.689,75 динара укупно (став седми изреке), у појединачним месечним износима означеним у тим ставовима изреке са законском затезном каматом на сваки од износа почев од 15. у наредном месецу за претходни месец. Ставом осмим изреке одбијен је захтев тужиље за накнаду трошкова поступка.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 4017/2021 од 16.12.2021. године, ставом првим изреке, одбијена је жалба тужиље и потврђена првостепена пресуда у ставовима четвртом, петом, шестом, седмом и осмом изреке. Ставом другим изреке, одбијен је захтев тужиље за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужиља је благовремено изјавила ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи на основу 404. Закона о парничном поступку.

Врховни суд је оценио да је ревизија тужиље изузетно дозвољена, с обзиром на то да је у сличној чињеничној и правној ситуацији донето више пресуда којима је усвојен истоврсни тужбени захтев, због чега је одлучио као у првом ставу изреке на основу члана 404. став 2. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр.72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20, 10/23).

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да је ревизија тужиље основана.

У поступку није учињена битна повреда одредба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужиља је у радном односу код туженог од 01.09.2015. године, на основу анекса уговора о раду (дотад је била у радном односу код АД „Железнице Србије“). Према Колективном уговору од 24.03.2015. године, закљученом уговору о раду и њему пратећим анексима тужиља има право на зараду, накнаду зараде, као и накнаду трошкова и друга примања из радног односа у складу са Законом о раду и колективним уговором. Колективним уговором од 2015. године предвиђено је да су у вредност радног часа за обрачун и исплату зараде укључене месечна вредност накнаде за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за коришћење годишњег одмора, али на такав начин да је сведена на вредност једног радног часа. У колективном уговору није наведена новчана вредност спорних накнада, нити су оне новчано исказане. Тужени није тужиљи накнадио трошкове исхране у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора за период почев од октобра 2017. закључно са фебруаром 2018. године, а износе тих накнада за март и април месец 2018. године исплатио јој је према Колективном уговору од 2018. године, који се примењује почев од исплате мартовске плате за 2018. годину.

С обзиром да Колективни уговор од 2015. године не садржи конкретну регулативу на основу које би била утврђена висина предметних накнада, висина тражених накнада утврђена је вештачењем у нето износима у две варијанте - једној, према параметрима из Колективног уговора за ЈЖТП „Београд“ („Службени гласник РС“, бр. 37/95, 42/99, 7/00) односно Општег колективног уговора („Службени гласник

РС“, бр. 34/94, 22/97, 21/98) који је био у примени до 2000. године (према коме су трошкови за исхрану у току рада износили 25% просечне месечне нето зараде, а регрес просечна месечна нето зарада у јануару месецу) и другој, према параметрима из Општег колективног уговора („Службени гласник РС“, број 50/08, 104/08-анекс I и 8/09-анекс II), који важио до 17.05.2011. године (према коме су трошкови за исхрану у току рада износили 15% просечне месечне нето зараде, а регрес 75% просечне месечне нето зараде према последњем објављеном податку).

Тужилца је истакла, у смислу члана 197. став 2. ЗПП, два тужбена захтева (иако оба представљају новчано потраживање), тако што је исплату накнада захтевала најпре у нижим износима одређеним према параметрима из Општег колективног уговора од 2008. године, а за случај да суд нађе да тужилци не припада накнада трошкова у тим износима, захтевала је исплату истих накнада у вишим износима (према параметрима из Колективног уговора за ЈЖТП „Београд“ од 1995. године), означавајући овај тужбени захтев као алтернативни.

Нижестепени судови су одбили тужбени захтев за тражену накнаду трошкова за исхрану у току рада и регрес, налазећи да су тужилци тражене накнаде исплаћене тако што су урачунате приликом обрачуна зараде и утврђене кроз вредност радног часа, као и да у конкретном случају нема одговарајућег правног основа за остваривање права тужилца на накнаду тражених трошкова, како је закључио и Уставни суд у одлуци Уж 2779/09 од 08.09.2011. године, донетој по уставној жалби другог лица у сличној чињеничној и правној ситуацији.

По схватању Врховног суда, основано се изјављеном ревизијом указује да су нижестепени судови погрешно применили материјално право.

Законом о раду прописано је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом и за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора (члан 118. став 1. тачка 5. и 6), који морају бити исказани у обрачунској листи за све запослене. Послодавцу је остављена могућност да својим актима о расподели зараде уговори мањи или већи износ тих накнада од оног који је одређен Колективним уговором и Законом о раду, и оне морају бити одређена линеарно за све запослене, односно ови трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу, без обзира на стручну спрему, звање и радно место.

Колективним уговором за „Железнице Србије“ а.д. („Службени гласник Железница Србије“, бр. 4 од 24.03.2015. године), који је био у примени у спорном периоду и код туженог, до доношења Колективног уговора од 24.05.2018. године (чија примена почиње од исплате зараде за март 2018. године), прописано је да је у вредност радног часа за обрачун и исплату зараде укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 регреса за коришћење годишњег одмора (члан 57. став 2). Из оваквог утврђења вредности радног часа не може се утврдити који износ представља накнаду за трошкове исхране и регреса за коришћење годишњег одмора, јер исти нису исказани у номиналним износима. Тужени није доставио одлуку о висини ових накнада, нити је обављеним вештачењем могла бити утврђена њихова висина. То, међутим, не искључује право тужилца на исплату ових накнада закључно са фебруаром 2018. године. Не може се прихватити став да су запосленима, па и тужилци, ови трошкови исплаћени кроз висину цене рада, с обзиром да се тужени није изјаснио о њиховој висини нити је спорне накнаде номинално исказао у платној листи тужилца, како је то прописано Законом о раду.

Следствено изложеном, произлази закључак да је тужени у погледу исплате наведених накнада законске одредбе примењивао на штету тужиље. Наведене околности не искључују право тужиље на исплату тражених накнада. Пошто колективним уговором који се примењивао у спорном периоду није извршена конкретизација права у погледу одређивања износа накнаде предметних трошкова, висина ових накнада има се одредити према критеријумима из ранијег колективног уговора који је садржао механизам за конкретизацију овог права и тужени, као послодавац тужиље у спорном периоду је дужан да јој исплати накнаду трошкова исхране у току рада и регреса. Према томе, основани су наводи ревидента о погрешној примени материјалног права. Висина ових накнада има се одредити према критеријумима из претходно важећег Колективног уговора за ЈЖТП „Београд“ од 1995. године, па је стога тужбени захтев који је постављен у складу са овом варијантом из налаза вештака основан.

Имајући у виду наведено, Врховни суд је, применом члана 416. став 1. ЗПП, преиначио пресуде нижестепених судова, тако што је (ставом другим изреке) усвојио тужбени захтев за накнаду тражених трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за период од октобра 2017. до фебруара 2018. године у износима утврђеним другом варијантом налаза и мишљења вештака.

У преосталом делу, у погледу захтева за накнаду трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора за март и април 2018. године, ревизијом се неосновано побија другостепена пресуда којом је одбијена жалба тужиоца и потврђена првостепена пресуда којом је тужбени захтев одбијен у том делу.

Колективним уговором туженог („Службени гласник Железница Србије“ број 25. од 24.05.2018. године“) одређене су висине накнада за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора у номиналним новчаним износима (чл. 94. и 95). Одредбе тог колективног уговора које се односе на обрачун и исплату зарада, накнада зарада и других примања запослених примењују се, како је прописано његовим чланом 153, почев од исплате зараде за март 2018. године.

Тужиљи су за март и април 2018. године накнађени трошкови за исхрану у току рада и регрес за коришћење годишњег одмора у складу са Колективним уговором туженог. Ниједна одредба означеног Колективног уговора није проглашена неуставном или незаконитом, па се његове одредбе примењују приликом одлучивања о основаности захтева тужиље за исплату разлика између предметних накнада исплаћених за тај период по колективном уговору од 2018. године и износа обрачунатих по критеријумима из раније важећих општих аката. Овлашћење суда у радном спору да не примени колективни уговор у случајевима из чл. 8. до 10. Закона о раду, када се општим актима (колективни уговор и правилник о раду) запосленом дају мања права или утврђују неповољнији услови рада од права и услова који су утврђени законом, односно општим колективним уговором, не може бити примењено у конкретном случају, јер се конкретни износи предметних накнада не прописују ни законом ни општим колективним уговором.

С обзиром на изложено, Врховни суд је, применом члана 414. став 1. ЗПП, ревизију тужиље одбио у преосталом делу, ставом трећим изреке ове пресуде.

Тужилца је успела у овом спору и зато има право на трошкове целог поступка, сагласно чл. 153, 154. и 163. ЗПП. Из тог разлога су тужиљи досуђени трошкови од по

6.000,00 динара за састав тужбе и два образложена поднеска, 12.000,00 динара за састав жалбе и 18.000,00 динара за састав ревизије, по 7.500,00 динара за заступање на три одржана рочишта и 4.500,00 динара за приступ на једно неодржано рочиште, 10.000,00 динара на име трошкова вештачења, и на име издатака за судску таксу по 4.735,00 динара на тужбу, првостепену пресуду, жалбу и одлуку по жалби, 6.635,00 динара на ревизију и 11.370,00 динара на одлуку по ревизији.

**Председник већа – судија
Бранислав Босиљковић, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић